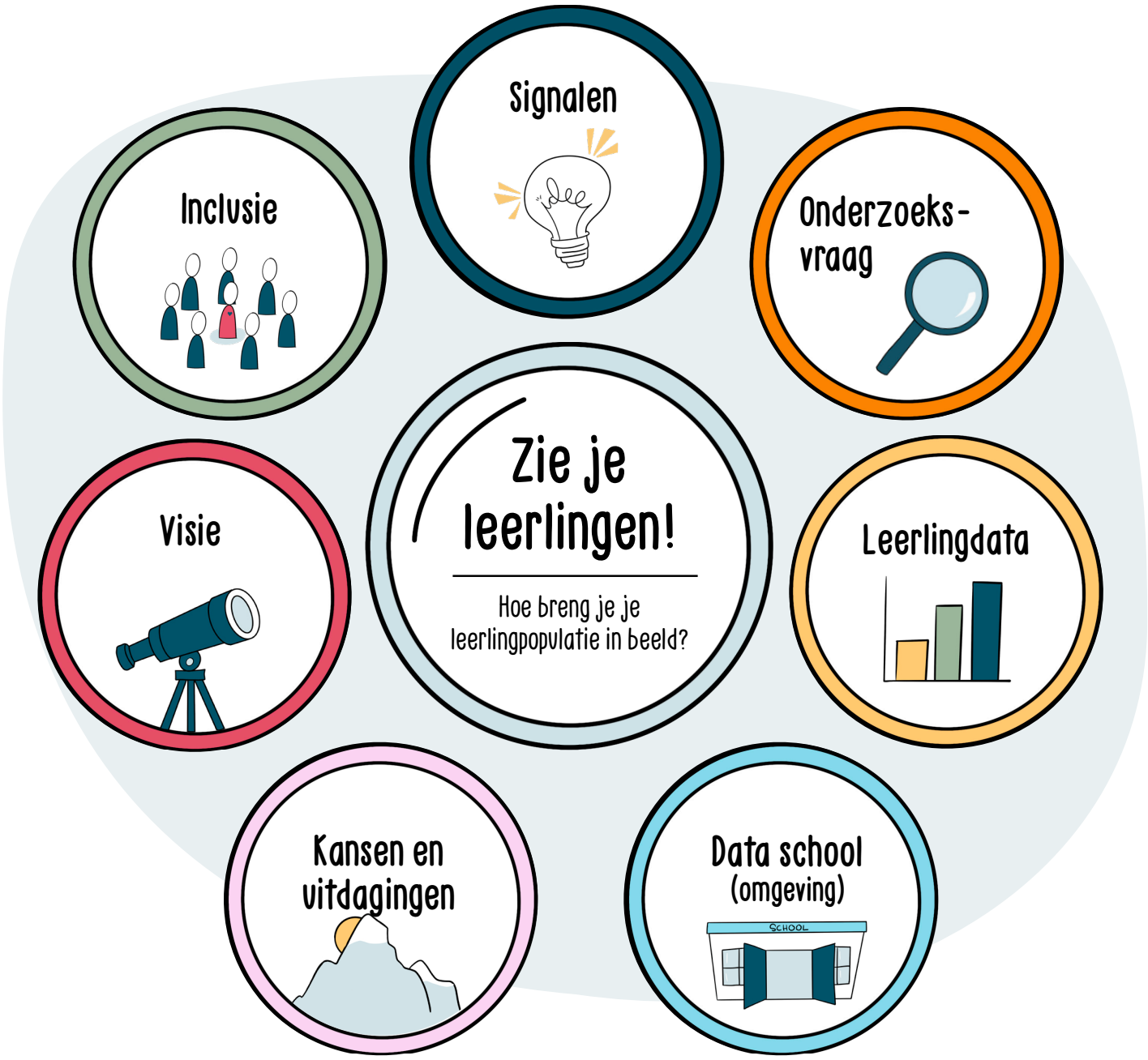
HOE BRENG JE JE LEERLINGPOPULATIE IN BEELD?

ZIE JE LEERLINGEN!

HOE BRENG JE JE LEERLINGPOPULATIE IN BEELD?

Waarom:
Zie je leerlingen is een stap om tot ijzersterk onderwijs te komen. Goed onderwijs begint bij het echt kennen van je leerlingen. Door de leerlingpopulatie scherp in beeld te brengen, ontdek je wat kinderen nodig hebben om tot bloei te komen. Zo bouw je gericht aan een inclusieve school waar iedereen zich welkom voelt en maximale kansen krijgt. Je kunt pas inclusief, kansrijk en betekenisvol onderwijs bieden als je weet wie je leerlingen zijn, wat zij meebrengen en wat zij nodig hebben om tot leren en ontwikkelen te komen.

Deze download is bedoeld om de verschillende perspectieven te onderzoeken en hierover met je team in gesprek te gaan.

Wat valt ons op?

Welke signalen willen we nader bekijken?

Ga met het team in gesprek over signalen waar we meer over willen of moeten weten. Komen er signalen uit observaties van klassenbezoeken of inzichten uit groepsgesprekken? Leven er aannames binnen de school of het team? Denk hierbij ook aan signalen die zichtbaar worden in leerprestaties van leerlingen, gegevens over de algehele ontwikkeling van leerlingen, moeilijkheden die leerkrachten ervaren met de huidige werkwijze, feedback van binnen en buiten de school, suggesties van ouders, partners en deskundigen.

Bekijk vanuit de signalen kritisch: 'Wat weten we nu echt?', 'Hoe kunnen we dat zeker weten?' en 'Zijn er mogelijke andere verklaringen?'

Wat wil je weten over je leerlingen?

Je hebt invloed op de onderwijscontext en kan daarmee het leerpotentieel van alle leerlingen benutten.

Formuleer op basis van de signalen een onderzoeksvraag.
Welke onderwijsbehoeften hebben onze leerlingen en hoe kan de basisondersteuning effectiever worden ingericht om aan deze behoeften te voldoen?

Ga vervolgens met het team in gesprek om meerdere hypotheses te formuleren.
Welke ervaringen delen zij en hoe interpreteren zij de signalen vanuit hun verschillende standpunten en expertise?

HOE BRENG JE JE LEERLINGPOPULATIE IN BEELD?

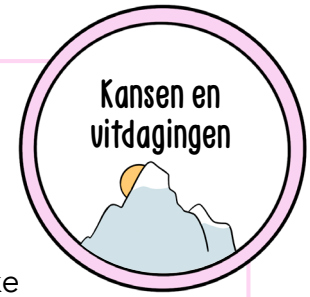
Verzamel data over je leerlingen.

Om te weten te komen wie je leerlingen echt zijn, kun je informatie verzamelen over de:

- **Leerprestaties**
- **Onderwijsbehoeften:** Wat is zinvol in het kader van je onderzoeksvraag? Is het relevant onderscheid te maken tussen meertaligheid en spraak/taal of niet?
- **Ondersteuning**: Is de ondersteuningsstructuur duidelijk en sluit het voldoende aan bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen?
- **Interesses:** Betrek de leef- en leeromgeving van de leerlingen. Inventariseer welke voorkennis aanwezig is bij de leerlingen.

Maak heldere afspraken over de inhoud, waardoor de wijze van informatie verzamelen eenduidig is.

Het bevragen van ouders kan essentiële informatie opleveren over de achtergrond, interesses en specifieke behoeften van de leerling vanuit het perspectief van thuis.

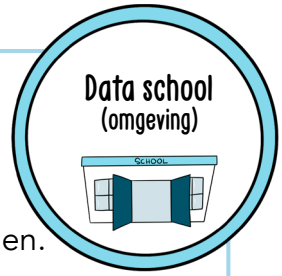

Welke kansen en uitdagingen liggen er voor ons als school?

Analyseer de data en verbindt de kennis die je hebt opgedaan uit de dataverzameling met elkaar. Welke hypotheses kun je verwerpen? Welke hypotheses zijn waarschijnlijk en wil je mee aan de slag. Prioriteer ze.

- Wat betekent het beeld van jullie leerlingenpopulatie voor de bredere context van het onderwijs, je onderzoeksvraag.
- Welke patronen of overkoepelende thema's zie je?

HOE BRENG JE JE LEERLINGPOPULATIE IN BEELD?

Verzamel data over de school en schoolomgeving.

Als je de omgeving van de school goed kent, weet je meer van je leerlingen.

Naast de schoolweging is het essentieel om diverse data te verzamelen die inzicht bieden in hoe de leeromgeving verbeterd en inclusiever gemaakt kan worden. De specifieke factoren die je onderzoekt, zijn afhankelijk van je onderzoeksvraag. Indien relevante data ontbreekt, kun je deze verzamelen door middel van enquêtes, gesprekken en observaties.

Bij het in kaart brengen van de externe schoolomgeving kun je denken aan:

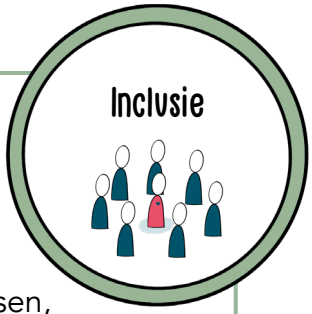
- **Geografische data:** Ligging van de school, bereikbaarheid, kenmerken van de wijk of regio.
- **Demografische data:** Samenstelling van de bevolking in het schoolgebied (bijvoorbeeld leeftijd, herkomst, opleidingsniveau van ouders).
- **Sociaal-culturele data:** Aanwezigheid van gemeenschapscentra, culturele instellingen, sociale cohesie in de buurt.
- **Zorg- en jeugdhulp:** Beschikbaarheid en toegankelijkheid van relevante ondersteuningsinstanties in de omgeving.
- **Onderwijsarbeidsmarkt (regionaal):** Beschikbaarheid van gekwalificeerd personeel, samenwerkingsverbanden met andere scholen.

Sluit onze visie aan bij de populatie?

Wat is jullie visie op onderwijs? Sluit deze visie goed aan of staat jullie hierin nog iets te doen?

HOE BRENG JE JE LEERLINGPOPULATIE IN BEELD?

Actieplan naar inclusie!

Inclusief onderwijs = ijzersterk onderwijs. IJzersterk onderwijs vereist een curriculum dat aansluit bij de populatie van de school. Stel SMART-doelen op voor inclusiever onderwijs, gebaseerd op de kansen, uitdagingen en de (herziene) visie.

Bedenkt concrete acties, denk hierbij aan:

- **Leerdoelen:** Waarheen leren zij?
- **Leerinhoud:** Wat leren zij?
- **Leeractiviteiten:** Hoe leren zij?
- **Docentenrollen:** Wat is de rol van de leraar bij hun leren?
- **Bronnen en materialen:** Waarmee leren zij?
- **Groeperingsvormen:** Met wie leren zij?
- **Leeromgeving:** Waar leren zij?
- **Tijd:** Wanneer leren zij?
- **Toetsing:** Hoe wordt hun leren getoetst?

Ontwikkel een plan met doelen: (wat?), actiepunten (hoe?), verantwoordelijkheden (wie?), planning (wanneer?), middelen (waarmee?) en evaluatie (controle). Neem hierin vooral ook de leefomgeving van de kinderen mee, betrek ouders en externe partijen waar mogelijk.

Blijf je leerlingen écht zien, werk planmatig en cyclisch, neem de verantwoordelijkheid en ervaar dat je samen invloed hebt op ijzersterk onderwijs voor alle kinderen.

Je kunt de schoolcontext verder in kaart brengen door informatie te raadplegen in schooldocumenten (zoals schoolplannen, beleidsdocumenten, jaarverslagen) en openbare bronnen, waaronder:

- AlleCijfers.nl
- Mapalize.nl
- Schoolweging
- Kansenkaart.nl
- NCO Nationaal Cohortonderzoek Onderwijs

Bronnen:
- TIBTools, Doe meer met data leerlingenpopulatie als sleutel voor beter onderwijs, Vivian van Alem en Mieke Michiels, Instondo 2025

- Curriculair Spinnenweb, Jan van den Akker, 2003